

Kdybych se měl vrátit k drivejšimu prirovnání ke knížkám o Harry Potterovi, tak se tu pomalu začínáme blížit k sedmému dílu. Započeti stavby mostu na ostrov Balang a tím i vyhlídky investorů na provincní dálnici kolem celého Balikpánského zálivu spustily lavinovou reakci nekontrolovatelné průmyslové expanze. Právý kapitalismus, jak jsem ho zatím znal jen ze socialistických učebnic dějepisu! Behem několika týdnů se kolem celého zálivu začalo naprosto nekoordinované a nekontrolovatelně budovat a rozvíjet (i když tohle jsou vlastně termíny, které se v těch učebnicích začaly objevovat až po roce 1948). Bez ohledu na to, kolik ochránců a organizací místního rozvoje tu proti těmto budovatelským kalamitám protestuje, ten proces se neda zastavit. Nelze se teď poradně na nic soustředit, jakmile co se dva týdny venujete jednomu malému, objeví se někde jinde jiný ještě větší, ten na dva další týdny odvede vaši pozornost a než se k těmto prvním záležitostem vrátíte, je už pozdě. Honem honem se ještě pokusíte zachránit něco z toho prvního a poté co neuspějete, zjistíte, že vám mezitím ujel vlak i u toho druhého a že třetí a čtvrtý malý vám při tom uniknul úplně. A tak má teď kolem rezervace a přes mangrovové věst nejen provincní dálnice, ale také železniční trať papírenské firmy. Dostali povolení ani ne měsíc poté, co už dodelali jinou přístupovou cestu - přístav, který znamená pomalý konec posvátného žlutého mangrovového a jediného vnitrozemského koralového útesu v celém zálivu. Nejlepší volba mezi dvěma alternativami jsou obě dvě! V místě, kudy povede dálnice, už se začaly sázet olejné palmy a jiná palmová společnost už skupuje další území. Pozastavené hnedouhelné doły obnovují činnost a otevření nových zatím zdržují nanejvýš tak spory o tom, jestli nakonec spíš uhlí nebo palmy. Továrna na zpracování palmového oleje zapomněla na svoje sliby, že když už vloni ilegálně vykacelí mangrovové na pobřeží, budou už používat jen namořnou cestu. A tak jakmile dostavěli přístav, který z jejich okolí vyhnal delfíny, pustili se hned do plánu na stavbu silnice - a opět, podél hranice Sungai Wainu. Nedovedu si představit, jak se tam tolik silnic vtěsna. Vykácené území, které po našich lonských protestech táta továrna znovu osázela mangrovové, se teď zase zaveze zeminou, aby se plocha továrenského komplexu mohla zpečetit. Prohlašují, že budou největší fabrikou svého druhu a že budou zpracovávat olej z celého Východního Kalimantanu. Nicméně v této chvíli jiná úplně stejná továrna (která bude určitě taky největší tohoto druhu) dostává povolení ke stavbě svého vlastního přístavu o pár kilometrů hloub v zálivu (kam se nejspíš šli ti delfíni poté, co je vyhnala ta první továrna). Na pobřeží vyhořel další kus lesa - požár založili dělníci, které platí přímo místní vláda za stavbu vlastního přístavu (jeste jiného).

A to všechno v místech, kudy jsme s Ulirem ještě před třemi lety projížděli na naší první lodi v mangrovech, které mi tehdy připadaly nekonečné. A v místech, kde jste ještě vloni mohli na šest dní a pět nocí zabloudit a nepotkat člověka - až na tři dřevorubce, kteří před vámi s uškem utečou! V místech, kam se po požáru v roce 1998 letos konečně vrátil i první orangutan...

Ale má to všechno i svoje světlé stránky. Doposud znesváření ochránců zapominají na své předchozí spory, které se najednou zdají být malicherné, a začínají spojovat síly. Nakonec i já jsem s těžkým srdcem a černým svědomím vzdal své protesty vůči botanické zahrádce, kterou vedení rezervace Sungai Wain buduje uvnitř chráněného území, aby tak mohli protáčet velké projektové peníze. Nejspíš i díky tomu mě nakonec vedení rezervace oslovilo jako konzultanta a začali jsme po dvou letech potlačovaného sváru zase vystupovat jako jeden tým. V první chvíli se mi tomu ani nechtelo verit a dlouho jsem rozvažoval, jaká nekvalitní taktika by se za tím mohla skrývat! Ale zřejmě je to vážně jen o tom, že teď zkrátka nelze jinak než spojit síly. A i když je jasné, že je to iniciativa Agusdina (sefa ostrahy rezervace, pro kterého teď nahrazuju nepřítomnou Gaby) a možná i Anta (který zase mě oficiálně nahradil v méjich neformálních rolích koordinátora výzkumu), dobrozdání ke spolupráci se mnou dal i Purwanto - ředitel rezervace a

moje osina v zadku. Svolil asi s nevoli, a sam se se mnou od té doby nesesel, ale svolil. Pro mě, který jsem tu nezžil krizová devadesata léta (ilegalní těžbu a kalamitní požár) je to vlastně první zkušenost, díky které začínám mít vedení rezervace opravdu v uctě, přes všechny zhovadilosti, které občas dělají. Nečekal bych, jak dlouho a jak dobře se budou držet v tomhle boji, být si o něm vsichni myslíme, že je téměř marný.

Ale není to jenom vedení rezervace, do protestu se zapojují i nevládní organizace v Balikpapanu a Samarinde, univerzitní studenti a několik nových "bule" (bledých tváří). Většina z nich opět i přes ten pocit téměř nulových sankcí. I můj asistent Darman si teď právě zakládá svoji vlastní nevládní organizaci a most přes ostrov Balang je prvním bodem jejího programu. Začíná se už rysovat protestní kampaň sahající od stavky studentů přes místní i mezinárodní novináře až po blízký okruh indonéského prezidenta. Jenže spustit takovou kampaň se ukazuje být větší problém, než bych býval čekal. Jde o protest proti místní vládě a vsichni ti nejruznější aktéři jsou na téhle úrovni místní vlády takhle onak zahackováni. Některé organizace (včetně vedení Sungai Wainu) jsou přímo její součástí, jiné si vláda kupuje tím, že jim čas od času dá na něco peníze a nestará se o to, k čemu se použijou (je tu pro to termín, Government's NGOs). A i ty nejslušnější organizace si nakonec vláda zaváže tím, že podpoří jejich dlouhodobé ochranné programy v místech, kam se zatím nepodařilo nalákat žádného investora - no a tu podporu pak může kdykoli stáhnout.

Abych neprisel o nikoho ze svých stavajících partnerů, musím i já dodržet etiketu a kampaň pozdržet až do okamžiku, kdy společně předložíme náš protest guvernérovi Východního Kalimantanu. Vsichni dobře víme, že to k ničemu nepovede a že guvernér veskere návrhy vyslechne a následně smete ze stolu, tak jako už vlani. Jenže tuhle formalitu prostě nemůžeme preskocit. A tak už druhý měsíc čekáme. Zprávy, které mi ze Samarindy chodí, mi připomínají závěr večerních zpráv naší porevoluční televize: Schůzka s Guvernerem se domlouvá, vyšetřování Komise pro 17. listopad pokračuje...